

۲۰۸۵۸۸۶

بسم الله الرحمن الرحيم

حقوق بشر و محیط زیست

مؤلف: عارفه مدیرروستا

انتشارات آریا دانش

دی ۱۳۹۸

سرشناسه	:	مدیر روستا، عارفه، ۱۳۷۱-
عنوان و نام پدیدآور	:	حقوق بشر و محیط زیست/عارفه مدیرروستا.
مشخصات نشر	:	تهران: آریا دانش، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۱۳ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۶۵۲۴-۱۱-۷
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۱۱۳.
موضوع	:	حقوق محیط زیست
موضوع	:	Environmental law
موضوع	:	حقوق بشر -- جنبه‌های زیست‌محیطی
موضوع	:	Human rights -- Environmental aspects
رده بندی دنگره	:	K۲۵۸۵
رده بندی دیی	:	۰۴۶/۳۴
شماره کتابشناس ملی	:	۵۹۷۸۲۸۲

هر گونه تکثیر کامل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدید آورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است
موارد تخلف را به دفتر مرجعی "انتشارات آریا دانش" گزارش فرمایید.

عنوان: حقوق بشر و محیط زیست

مؤلف: عارفه مدیرروستا

صفحه آرا: مهدی رادمهر

ناشر: آریا دانش

شمارگان: ۱۰ نسخه * نوبت: اول دی ۱۳۹۸

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۵۲۴-۱۱-۷

قیمت: ۲۸۰۰۰ تومان

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خیابان آزادی، خیابان بهزاد، پلاک ۳۲ واحد ۱۴ تلفن ۸۸۵۶۲۲۷۳

www.ariyadanesh.ir

حق چاپ جهت ناشر محفوظ است

فهرست مطالب

۱.....	فصل اول: «محیط زیست»
۲۷.....	اسناد بین المللی
۲۸.....	الف- کنوانسیون حقوق دریاها (۱۹۸۲)
۲۸.....	ب- کنفرانس رامسر
۲۹.....	ج- کنفرانس استکهلم
۳۱.....	د- اعلامیه ریو
۳۳.....	چ- کنوانسیون تنوع زیستی (۵ ژوئن ۱۹۹۲)
۳۴.....	ح- منشور جهانی طبیعت
۳۴.....	خ- رونق قضای
۳۵.....	الف- ماهدات بین المللی
۳۷.....	ب- حقوق بین الملل عرفی
۳۸.....	پ- اصول عمومی حقوقی
۴۰.....	د- دکتر بن و تصمیمات قضایی
۴۰.....	ی- منابع دیگر تعهدات
۴۳.....	فصل دوم: «حقوق بین الملل محیط زیست و حقوق بشر»
۴۷.....	۱- حقوق بشر و محیط زیست
۴۹.....	۲- ساز و کار دولتها برای حفاظت از محیط زیست برای نسل های آینده
۴۹.....	الف) دادگاه
۵۱.....	ب) بازرس یا کمیسیون
۵۴.....	ج) حافظان و یا امانت داران
۵۶.....	۱- حق برخورداری از محیط زیست سالم
۵۷.....	۲- توزیع عادلانه مواهب زیست محیطی بین همه نسل ها
۶۰.....	۱- به رسمیت شناختن حقوق بنیادین بشر
۶۱.....	۲- مسئولیت دولتها در زمینه زیادهای فضایی برای زندگی بشر
۶۳.....	۳- توسعه پایدار و نقش آن در حفاظت از محیط زیست برای نسل آینده
۶۳.....	الف- شناخت مفهوم توسعه پایدار و مولفه های آن
۶۳.....	ب- حق توسعه و تعهد دولتها به پایدار سازی در محیط زیست
۶۴.....	توسعه پایدار و اعلامیه ریو
۶۵.....	فصل سوم: «دولتها و حفاظت از محیط زیست»
۷۰.....	۱- مسئولیت محض برای خسارات زیست محیطی
۷۷.....	۲- راههای جبران خسارت در حقوق بین الملل محیط زیست
۷۸.....	۱- اقدامات حقوقی در زمینه احیاء جنگل
۷۹.....	الف- اقدامات حقوقی در ایران
۸۹.....	ب- اقدامات حقوق بین الملل
۹۱.....	۲- اقدامات دولتها در زمینه حفظ محیط زیست دریاها

فهرست مطالب

۱	فصل اول: «محیط زیست»
۲۷	اسناد بین المللی
۲۸	الف- کنوانسیون حقوق دریاها (۱۹۸۲)
۲۸	ب- کنفرانس رامسر
۲۹	ج- کنفرانس استکهلم
۳۱	د- اعلامیه ریو
۳۳	چ- کنوانسیون تنوع زیستی (۵ ژوئن ۱۹۹۲)
۳۴	ح- منشور جهانی طبیعت
۳۴	خ- رویه قضایی
۳۵	الف- ماهدات بین المللی
۳۷	ب- حقوق بین الملل عرفی
۳۸	پ- اصول کلی حقوقی
۴۰	د- دکترین و تصمیمات قضایی
۴۰	ی- منابع دیگر تعهدات
۴۳	فصل دوم: «حقوق بین الملل محیط زیست و حقوق بشر»
۴۷	۱- حقوق بشر و محیط زیست
۴۹	۲- ساز و کار دولتها برای حفاظت از محیط زیست برای نسل های آینده
۴۹	الف- دادگاه
۵۱	ب- بازرس یا کمیسیون
۵۴	ج- حافظان و یا امانت داران
۵۶	۱- حق برخورداری از محیط زیست سالم
۵۷	۲- توزیع عادلانه مواهب زیست محیطی بین همه نسل ها
۶۰	۱- به رسمیت شناختن حقوق بنیادین بشر
۶۱	۲- مسئولیت دولتها در زمینه زباله های فضایی برای زندگی بشر
۶۳	۳- توسعه پایدار و نقش آن در حفاظت از محیط زیست برای نسل آینده
۶۳	الف- شناخت مفهوم توسعه پایدار و مولفه های آن
۶۳	ب- حق توسعه و تعهد دولتها به پایدار سازی در محیط زیست
۶۴	توسعه پایدار و اعلامیه ریو
۶۵	فصل سوم: «دولتها و حفاظت از محیط زیست»
۷۰	۱- مسئولیت محض برای خسارات زیست محیطی
۷۷	۲- راههای جبران خسارت در حقوق بین الملل محیط زیست
۷۸	۱- اقدامات حقوقی در زمینه احیاء جنگل
۷۹	الف- اقدامات حقوقی در ایران
۸۹	ب- اقدامات حقوق بین الملل
۹۱	۲- اقدامات دولتها در زمینه حفظ محیط زیست دریاها

- ۹۱ الف- حفاظت از دریاها در مقابل آلودگی‌های نفتی و گازی
- ۹۳ ب- مبارزه با آلودگی‌های دریایی
- ۹۹ منابع و مآخذ
- ۱۰۰ منابع فارسی
- ۱۰۰ کتب
- ۱۰۰ مقاله
- ۱۰۲ منابع لاتین

پیشگفتار

امروزه حفاظت از محیط زیست یکی از مهمترین دغدغه‌های جامعه بین‌المللی محسوب می‌شود. تنوع اسناد زیست محیطی در سطح ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی گویای اهمیت حفاظت از آن است. صرف‌نظر از مباحث فلسفی و اخلاقی مرتبط با محیط زیست از دو دیدگاه زیست‌محوری و انسان‌محوری، چگونه می‌توان از محیط زیست حفاظت مؤثرتری به عمل آورد؟ نقش حقوق بین‌الملل محیط زیست چیست؟ آیا مقررات این رشته از حقوق بین‌الملل به پاسخگویی به مشکلات کنونی محیط زیست قادر است؟ آیا باید همچنان مثل گذشته از سنت وستفالیایی پیروی کرد و افراد و نهادهای جامعه مدنی را در حاشیه حقوق بین‌الملل قرار داد یا برعکس به ایشان نقش داد و از مشارکت آنها در حل مشکلات جامعه بین‌المللی استفاده کرد؟

آیا برای حفاظت از محیط زیست می‌توان از مشارکت بازیگران غیر دولتی در حقوق بین‌الملل محیط زیست بهره برد؟ تمام این پرسش‌ها به سبب ماهیت بین‌الدولی بودن حقوق بین‌الملل است؛ زیرا حقوق بین‌الملل را آغاز پیدایش همواره بر مدار اراده دولت‌ها گردیده و تار و پود اصلی حقوق موضوعه بین‌المللی اراده دولت‌ها به ویژه دولت‌های قدرتمند تنیده شده است. به دیگر سخن، در حقوق بین‌الملل سنتی و مدرن، موکرات، اراده اکثریت دولت‌ها و اراده اکثریت مردم کره زمین سهم بایسته‌ای را در شکل‌گیری و ندرت اجراء قواعد نداشته و این حقوق به‌ندرت در زمینه‌ی عبارت آغازین منشور ملل متحد گام برداشته است. واقع این منشور ضمن پرهیز از به کار بردن واژه «طرفین معظم متعاقد» که در غالب معاهدات بین‌المللی مرسوم است، واژه «ما، مردم ملل متحد...» را اختیار کرده است. چگونگی نگارش مزبور گویای ترسیم «انسان‌گرایی» و بلند پروازانه‌ای است که تدوین‌کنندگان منشور مدنظر قرار داده بودند.

حقوق بین‌الملل یا بهتر است بگوییم «حقوق بین‌الملل»، حقوقی است که در اصل به وسیله دولت‌ها و برای دولت‌ها تنظیم شده است. ماهیت این حقوق به گونه‌ای است که آن را از حقوق داخلی منفک می‌سازد. حقوق داخلی مبتنی بر رابطه تبعیته است؛ یعنی اینکه در این نظام واضعان و تابعان مقررات مختلف هستند و در صورت وضع یک قانون توسط پارلمان، باید در جامعه به مرحله اجرا گذاشته شود و در این صورت هیچ‌کس نمی‌تواند از مقررات تصویب شده سب‌پیچ کند؛ اما در حقوق بین‌الملل به این صورت نیست زیرا در این نظام، واضعان و تابعان مقررات مستتر هستند و اجرای مؤثر مقررات بین‌المللی منوط به همکاری میان دولت‌هاست بخاطر اینکه در این نظام اصل بر برابری دولت‌هاست و رضایت ایشان نقشی تعیین‌کننده در متعهد شدن آنان نسبت به اسناد بین‌المللی و حضور در پیشگاه مراجع بین‌المللی دارد. با این اوصاف ما با دو نظام کاملاً متفاوت که در یک رابطه طولی وجود دارد و در دیگری رابطه عرضی حکم فرماست روبرو هستیم. پس حقوق بین‌الملل فاقد مراجع قانونگذاری، اجرایی و قضائی شبیه به حقوق داخلی است. در وضعیت کنونی در خصوص حفظ محیط زیست و پیوند آن با حقوق بشر صاحبان اندیشه‌های حقوقی در جهان مباحث زیادی در این باب مطرح نموده‌اند. از آنجایی که محیط زیست، محلی است که انسان در آن رشد و نمو می‌کند، لذا باید به گونه‌ای با آن رابطه برقرار کند که ضمن برخورداری از مواهب آن در حفظ آن نیز یکپوشد؛ زیرا انسان بدون داشتن محیط زیست سالم نمی‌تواند به حیات طبیعی خود ادامه دهد. به همین جهت حمایت و حفاظت از محیط زیست مهمترین نیاز اساسی برای ادامه حیات است؛ زیرا حق انسانها در داشتن محیط زیستی امن و سالم به عنوان یک حق بشری شناخته شده است. در خصوص حفظ محیط زیست برای زمان حاضر و آینده نه تنها کلیه دولت‌ها و افراد ذینفع هستند، بلکه همه آنها در عین حال مکلف به رعایت و تضمین اجرای حق مذکورند.

بی شک مسأله آلودگی محیط زیست از مهمترین معضلاتی است که انسان عصر حاضر را با موانع جدی روبرو کرده است؛ زیرا آلودگی گسترده زیست محیطی، نسل حاضر و آینده را با تهدید مواجه ساخته است. شواهد بسیاری از جمله نابودی جنگلها، دفن پسماندها در زمین، نابودی گونه‌های نادر گیاهی حاکی از این امر است. بنابراین، عوامل مذکور مبین آن است که بشر در رفتار خود نسبت به محیط زیست قصور کرده که نتیجه آن به خطر انداختن حیات انسان است که یکی از حق‌های اساسی بشر است.

جهانی شدن از جمله عواملی است که به‌طور کلی بر مفاهیم و پدیده‌های اطراف خود اثری بسیار مهم گذاشته است. در این میان انحصاری بودن حاکمیت سنتی دولت‌ها، که به معنای یکی از مفاهیم کلیدی حقوق بین‌الملل است از این امر مستثنا نبوده و به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم در قالب تحولات اخیر جامعه بین‌المللی تحت الشعاع جهانی شدن قرار گرفته است. علاوه بر پدیده بالا باید از توسعه و ارتقای موازین حقوق بشر در جهان یاد کرد که در صدد ایجاد بستری مناسب برای رعایت حقوق اساسی و آزادی‌های بنیادین بشر و تقویت حکومت قانون است. حال با توجه به جوان بودن حقوق بین‌الملل محیط زیست باید دید که چقدر این رشته از حقوق بین‌الملل تحت تأثیر تحولات اخیر قرار گرفته است. شناسایی حق بر محیط زیست به منزله یکی از مصادیق حقوق بشر در اسناد مختلف بین‌المللی و در قوانین اساسی بسیاری از کشورها مبین تحولات بنیادینی است که در این عرصه ایجاد شده است. در کنار این تحولات باید به ظهور اصولی چون اصل پیشگیری، اصل احتیاط، اصل آلوده‌ساز-پرداخت‌کننده، اصل شایستگی و غیره اشاره کرد که تار و پود اساسی این رشته را تشکیل می‌دهد. در میان این اصول، اصل مشارکت جایگاه والایی دارد و نقشی مهم در مردم‌سالاری مشارکتی در زمینه محیط زیست بازی می‌کند. از آنجا که ماهیت و محیط زیست به گونه‌ای است که اجرا و نظارت بر مقررات آن مستلزم مشارکت همه بازیگران است. در این رشته از حقوق بین‌الملل شاهد تنوع متولیان حفظ محیط زیست در قالب اصل مشارکت هستیم. اعلامیه و دستور کار ۲۱ بیش از دیگر اسناد، متضمن عناصری است که سبب تقویت مردم‌سالاری مشارکتی و تحکیم نقش گروه‌های عمده اجتماعی در تحقق اهداف، سیاست‌ها و راه کارهای اجرایی در مورد محیط زیست می‌شود.

در حال حاضر هیچ معاهده بین‌المللی حق بر محیط زیست را بعنوان یک اصل مسلم نمی‌پذیرد، اما در جهت حق برخوردار شدن از محیط زیست سالم دهها کنفرانس برگزار گردیده و اعلامیه‌ها و اسناد بین‌المللی در این باب تدوین شده است. در حوزه داخل کشور ایران نیز در پی این موضوع قوانین و مقررات زیادی وضع و تدوین شده است که از جمله آنها می‌توان به قوانین برنامه ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۴۵، ۴۶، ۴۷، ۴۸، ۴۹، ۵۰، ۵۱، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۷۲، ۷۳، ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۷، ۷۸، ۷۹، ۸۰، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹، ۹۰، ۹۱، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۱، ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۶، ۱۹۷، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۱، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۵۸، ۲۵۹، ۲۶۰، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۱، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۸۶، ۲۸۷، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۷، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۵، ۳۰۶، ۳۰۷، ۳۰۸، ۳۰۹، ۳۱۰، ۳۱۱، ۳۱۲، ۳۱۳، ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۱۶، ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۱۹، ۳۲۰، ۳۲۱، ۳۲۲، ۳۲۳، ۳۲۴، ۳۲۵، ۳۲۶، ۳۲۷، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۳۰، ۳۳۱، ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۳۴، ۳۳۵، ۳۳۶، ۳۳۷، ۳۳۸، ۳۳۹، ۳۴۰، ۳۴۱، ۳۴۲، ۳۴۳، ۳۴۴، ۳۴۵، ۳۴۶، ۳۴۷، ۳۴۸، ۳۴۹، ۳۵۰، ۳۵۱، ۳۵۲، ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۵۵، ۳۵۶، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۵۹، ۳۶۰، ۳۶۱، ۳۶۲، ۳۶۳، ۳۶۴، ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۶۷، ۳۶۸، ۳۶۹، ۳۷۰، ۳۷۱، ۳۷۲، ۳۷۳، ۳۷۴، ۳۷۵، ۳۷۶، ۳۷۷، ۳۷۸، ۳۷۹، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۲، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۵، ۳۸۶، ۳۸۷، ۳۸۸، ۳۸۹، ۳۹۰، ۳۹۱، ۳۹۲، ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۶، ۳۹۷، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۰۱، ۴۰۲، ۴۰۳، ۴۰۴، ۴۰۵، ۴۰۶، ۴۰۷، ۴۰۸، ۴۰۹، ۴۱۰، ۴۱۱، ۴۱۲، ۴۱۳، ۴۱۴، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۱۷، ۴۱۸، ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۵، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۳۳، ۴۳۴، ۴۳۵، ۴۳۶، ۴۳۷، ۴۳۸، ۴۳۹، ۴۴۰، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۳، ۴۴۴، ۴۴۵، ۴۴۶، ۴۴۷، ۴۴۸، ۴۴۹، ۴۵۰، ۴۵۱، ۴۵۲، ۴۵۳، ۴۵۴، ۴۵۵، ۴۵۶، ۴۵۷، ۴۵۸، ۴۵۹، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۶۳، ۴۶۴، ۴۶۵، ۴۶۶، ۴۶۷، ۴۶۸، ۴۶۹، ۴۷۰، ۴۷۱، ۴۷۲، ۴۷۳، ۴۷۴، ۴۷۵، ۴۷۶، ۴۷۷، ۴۷۸، ۴۷۹، ۴۸۰، ۴۸۱، ۴۸۲، ۴۸۳، ۴۸۴، ۴۸۵، ۴۸۶، ۴۸۷، ۴۸۸، ۴۸۹، ۴۹۰، ۴۹۱، ۴۹۲، ۴۹۳، ۴۹۴، ۴۹۵، ۴۹۶، ۴۹۷، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۰۰، ۵۰۱، ۵۰۲، ۵۰۳، ۵۰۴، ۵۰۵، ۵۰۶، ۵۰۷، ۵۰۸، ۵۰۹، ۵۱۰، ۵۱۱، ۵۱۲، ۵۱۳، ۵۱۴، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۱۹، ۵۲۰، ۵۲۱، ۵۲۲، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۲۵، ۵۲۶، ۵۲۷، ۵۲۸، ۵۲۹، ۵۳۰، ۵۳۱، ۵۳۲، ۵۳۳، ۵۳۴، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۳۷، ۵۳۸، ۵۳۹، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۴۲، ۵۴۳، ۵۴۴، ۵۴۵، ۵۴۶، ۵۴۷، ۵۴۸، ۵۴۹، ۵۵۰، ۵۵۱، ۵۵۲، ۵۵۳، ۵۵۴، ۵۵۵، ۵۵۶، ۵۵۷، ۵۵۸، ۵۵۹، ۵۶۰، ۵۶۱، ۵۶۲، ۵۶۳، ۵۶۴، ۵۶۵، ۵۶۶، ۵۶۷، ۵۶۸، ۵۶۹، ۵۷۰، ۵۷۱، ۵۷۲، ۵۷۳، ۵۷۴، ۵۷۵، ۵۷۶، ۵۷۷، ۵۷۸، ۵۷۹، ۵۸۰، ۵۸۱، ۵۸۲، ۵۸۳، ۵۸۴، ۵۸۵، ۵۸۶، ۵۸۷، ۵۸۸، ۵۸۹، ۵۹۰، ۵۹۱، ۵۹۲، ۵۹۳، ۵۹۴، ۵۹۵، ۵۹۶، ۵۹۷، ۵۹۸، ۵۹۹، ۶۰۰، ۶۰۱، ۶۰۲، ۶۰۳، ۶۰۴، ۶۰۵، ۶۰۶، ۶۰۷، ۶۰۸، ۶۰۹، ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۱۲، ۶۱۳، ۶۱۴، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۱۷، ۶۱۸، ۶۱۹، ۶۲۰، ۶۲۱، ۶۲۲، ۶۲۳، ۶۲۴، ۶۲۵، ۶۲۶، ۶۲۷، ۶۲۸، ۶۲۹، ۶۳۰، ۶۳۱، ۶۳۲، ۶۳۳، ۶۳۴، ۶۳۵، ۶۳۶، ۶۳۷، ۶۳۸، ۶۳۹، ۶۴۰، ۶۴۱، ۶۴۲، ۶۴۳، ۶۴۴، ۶۴۵، ۶۴۶، ۶۴۷، ۶۴۸، ۶۴۹، ۶۵۰، ۶۵۱، ۶۵۲، ۶۵۳، ۶۵۴، ۶۵۵، ۶۵۶، ۶۵۷، ۶۵۸، ۶۵۹، ۶۶۰، ۶۶۱، ۶۶۲، ۶۶۳، ۶۶۴، ۶۶۵، ۶۶۶، ۶۶۷، ۶۶۸، ۶۶۹، ۶۷۰، ۶۷۱، ۶۷۲، ۶۷۳، ۶۷۴، ۶۷۵، ۶۷۶، ۶۷۷، ۶۷۸، ۶۷۹، ۶۸۰، ۶۸۱، ۶۸۲، ۶۸۳، ۶۸۴، ۶۸۵، ۶۸۶، ۶۸۷، ۶۸۸، ۶۸۹، ۶۹۰، ۶۹۱، ۶۹۲، ۶۹۳، ۶۹۴، ۶۹۵، ۶۹۶، ۶۹۷، ۶۹۸، ۶۹۹، ۷۰۰، ۷۰۱، ۷۰۲، ۷۰۳، ۷۰۴، ۷۰۵، ۷۰۶، ۷۰۷، ۷۰۸، ۷۰۹، ۷۱۰، ۷۱۱، ۷۱۲، ۷۱۳، ۷۱۴، ۷۱۵، ۷۱۶، ۷۱۷، ۷۱۸، ۷۱۹، ۷۲۰، ۷۲۱، ۷۲۲، ۷۲۳، ۷۲۴، ۷۲۵، ۷۲۶، ۷۲۷، ۷۲۸، ۷۲۹، ۷۳۰، ۷۳۱، ۷۳۲، ۷۳۳، ۷۳۴، ۷۳۵، ۷۳۶، ۷۳۷، ۷۳۸، ۷۳۹، ۷۴۰، ۷۴۱، ۷۴۲، ۷۴۳، ۷۴۴، ۷۴۵، ۷۴۶، ۷۴۷، ۷۴۸، ۷۴۹، ۷۵۰، ۷۵۱، ۷۵۲، ۷۵۳، ۷۵۴، ۷۵۵، ۷۵۶، ۷۵۷، ۷۵۸، ۷۵۹، ۷۶۰، ۷۶۱، ۷۶۲، ۷۶۳، ۷۶۴، ۷۶۵، ۷۶۶، ۷۶۷، ۷۶۸، ۷۶۹، ۷۷۰، ۷۷۱، ۷۷۲، ۷۷۳، ۷۷۴، ۷۷۵، ۷۷۶، ۷۷۷، ۷۷۸، ۷۷۹، ۷۸۰، ۷۸۱، ۷۸۲، ۷۸۳، ۷۸۴، ۷۸۵، ۷۸۶، ۷۸۷، ۷۸۸، ۷۸۹، ۷۹۰، ۷۹۱، ۷۹۲، ۷۹۳، ۷۹۴، ۷۹۵، ۷۹۶، ۷۹۷، ۷۹۸، ۷۹۹، ۸۰۰، ۸۰۱، ۸۰۲، ۸۰۳، ۸۰۴، ۸۰۵، ۸۰۶، ۸۰۷، ۸۰۸، ۸۰۹، ۸۱۰، ۸۱۱، ۸۱۲، ۸۱۳، ۸۱۴، ۸۱۵، ۸۱۶، ۸۱۷، ۸۱۸، ۸۱۹، ۸۲۰، ۸۲۱، ۸۲۲، ۸۲۳، ۸۲۴، ۸۲۵، ۸۲۶، ۸۲۷، ۸۲۸، ۸۲۹، ۸۳۰، ۸۳۱، ۸۳۲، ۸۳۳، ۸۳۴، ۸۳۵، ۸۳۶، ۸۳۷، ۸۳۸، ۸۳۹، ۸۴۰، ۸۴۱، ۸۴۲، ۸۴۳، ۸۴۴، ۸۴۵، ۸۴۶، ۸۴۷، ۸۴۸، ۸۴۹، ۸۵۰، ۸۵۱، ۸۵۲، ۸۵۳، ۸۵۴، ۸۵۵، ۸۵۶، ۸۵۷، ۸۵۸، ۸۵۹، ۸۶۰، ۸۶۱، ۸۶۲، ۸۶۳، ۸۶۴، ۸۶۵، ۸۶۶، ۸۶۷، ۸۶۸، ۸۶۹، ۸۷۰، ۸۷۱، ۸۷۲، ۸۷۳، ۸۷۴، ۸۷۵، ۸۷۶، ۸۷۷، ۸۷۸، ۸۷۹، ۸۸۰، ۸۸۱، ۸۸۲، ۸۸۳، ۸۸۴، ۸۸۵، ۸۸۶، ۸۸۷، ۸۸۸، ۸۸۹، ۸۹۰، ۸۹۱، ۸۹۲، ۸۹۳، ۸۹۴، ۸۹۵، ۸۹۶، ۸۹۷، ۸۹۸، ۸۹۹، ۹۰۰، ۹۰۱، ۹۰۲، ۹۰۳، ۹۰۴، ۹۰۵، ۹۰۶، ۹۰۷، ۹۰۸، ۹۰۹، ۹۱۰، ۹۱۱، ۹۱۲، ۹۱۳، ۹۱۴، ۹۱۵، ۹۱۶، ۹۱۷، ۹۱۸، ۹۱۹، ۹۲۰، ۹۲۱، ۹۲۲، ۹۲۳، ۹۲۴، ۹۲۵، ۹۲۶، ۹۲۷، ۹۲۸، ۹۲۹، ۹۳۰، ۹۳۱، ۹۳۲، ۹۳۳، ۹۳۴، ۹۳۵، ۹۳۶، ۹۳۷، ۹۳۸، ۹۳۹، ۹۴۰، ۹۴۱، ۹۴۲، ۹۴۳، ۹۴۴، ۹۴۵، ۹۴۶، ۹۴۷، ۹۴۸، ۹۴۹، ۹۵۰، ۹۵۱، ۹۵۲، ۹۵۳، ۹۵۴، ۹۵۵، ۹۵۶، ۹۵۷، ۹۵۸، ۹۵۹، ۹۶۰، ۹۶۱، ۹۶۲، ۹۶۳، ۹۶۴، ۹۶۵، ۹۶۶، ۹۶۷، ۹۶۸، ۹۶۹، ۹۷۰، ۹۷۱، ۹۷۲، ۹۷۳، ۹۷۴، ۹۷۵، ۹۷۶، ۹۷۷، ۹۷۸، ۹۷۹، ۹۸۰، ۹۸۱، ۹۸۲، ۹۸۳، ۹۸۴، ۹۸۵، ۹۸۶، ۹۸۷، ۹۸۸، ۹۸۹، ۹۹۰، ۹۹۱، ۹۹۲، ۹۹۳، ۹۹۴، ۹۹۵، ۹۹۶، ۹۹۷، ۹۹۸، ۹۹۹، ۱۰۰۰، ۱۰۰۱، ۱۰۰۲، ۱۰۰۳، ۱۰۰۴، ۱۰۰۵، ۱۰۰۶، ۱۰۰۷، ۱۰۰۸، ۱۰۰۹، ۱۰۱۰، ۱۰۱۱، ۱۰۱۲، ۱۰۱۳، ۱۰۱۴، ۱۰۱۵، ۱۰۱۶، ۱۰۱۷، ۱۰۱۸، ۱۰۱۹، ۱۰۲۰، ۱۰۲۱، ۱۰۲۲، ۱۰۲۳، ۱۰۲۴، ۱۰۲۵، ۱۰۲۶، ۱۰۲۷، ۱۰۲۸، ۱۰۲۹، ۱۰۳۰، ۱۰۳۱، ۱۰۳۲، ۱۰۳۳، ۱۰۳۴، ۱۰۳۵، ۱۰۳۶، ۱۰۳۷، ۱۰۳۸، ۱۰۳۹، ۱۰۴۰، ۱۰۴۱، ۱۰۴۲، ۱۰۴۳، ۱۰۴۴، ۱۰۴۵، ۱۰۴۶، ۱۰۴۷، ۱۰۴۸، ۱۰۴۹، ۱۰۵۰، ۱۰۵۱، ۱۰۵۲، ۱۰۵۳، ۱۰۵۴، ۱۰۵۵، ۱۰۵۶، ۱۰۵۷، ۱۰۵۸، ۱۰۵۹، ۱۰۶۰، ۱۰۶۱، ۱۰۶۲، ۱۰۶۳، ۱۰۶۴، ۱۰۶۵، ۱۰۶۶، ۱۰۶۷، ۱۰۶۸، ۱۰۶۹، ۱۰۷۰، ۱۰۷۱، ۱۰۷۲، ۱۰۷۳، ۱۰۷۴، ۱۰۷۵، ۱۰۷۶، ۱۰۷۷، ۱۰۷۸، ۱۰۷۹، ۱۰۸۰، ۱۰۸۱، ۱۰۸۲، ۱۰۸۳، ۱۰۸۴، ۱۰۸۵، ۱۰۸۶، ۱۰۸۷، ۱۰۸۸، ۱۰۸۹، ۱۰۹۰، ۱۰۹۱، ۱۰۹۲، ۱۰۹۳، ۱۰۹۴، ۱۰۹۵، ۱۰۹۶، ۱۰۹۷، ۱۰۹۸، ۱۰۹۹، ۱۱۰۰، ۱۱۰۱، ۱۱۰۲، ۱۱۰۳، ۱۱۰۴، ۱۱۰۵، ۱۱۰۶، ۱۱۰۷، ۱۱۰۸، ۱۱۰۹، ۱۱۱۰، ۱۱۱۱، ۱۱۱۲، ۱۱۱۳، ۱۱۱۴، ۱۱۱۵، ۱۱۱۶، ۱۱۱۷، ۱۱۱۸، ۱۱۱۹، ۱۱۲۰، ۱۱۲۱، ۱۱۲۲، ۱۱۲۳، ۱۱۲۴، ۱۱۲۵، ۱۱۲۶، ۱۱۲۷، ۱۱۲۸، ۱۱۲۹، ۱۱۳۰، ۱۱۳۱، ۱۱۳۲، ۱۱۳۳، ۱۱۳۴، ۱۱۳۵، ۱۱۳۶، ۱۱۳۷، ۱۱۳۸، ۱۱۳۹، ۱۱۴۰، ۱۱۴۱، ۱۱۴۲، ۱۱۴۳، ۱۱۴۴، ۱۱۴۵، ۱۱۴۶، ۱۱۴۷، ۱۱۴۸، ۱۱۴۹، ۱۱۵۰، ۱۱۵۱، ۱۱۵۲، ۱۱۵۳، ۱۱۵۴، ۱۱۵۵، ۱۱۵۶، ۱۱۵۷، ۱۱۵۸، ۱۱۵۹، ۱۱۶۰، ۱۱۶۱، ۱۱۶۲، ۱۱۶۳، ۱۱۶۴، ۱۱۶۵، ۱۱۶۶، ۱۱۶۷، ۱۱۶۸، ۱۱۶۹، ۱۱۷۰، ۱۱۷۱، ۱۱۷۲، ۱۱۷۳، ۱۱۷۴، ۱۱۷۵، ۱۱۷۶، ۱۱۷۷، ۱۱۷۸، ۱۱۷۹، ۱۱۸۰، ۱۱۸۱، ۱۱۸۲، ۱۱۸۳، ۱۱۸۴، ۱۱۸۵، ۱۱۸۶، ۱۱۸۷، ۱۱۸۸، ۱۱۸۹، ۱۱۹۰، ۱۱۹۱، ۱۱۹۲، ۱۱۹۳، ۱۱۹۴، ۱۱۹۵، ۱۱۹۶، ۱۱۹۷، ۱۱۹۸، ۱۱۹۹، ۱۲۰۰، ۱۲۰۱، ۱۲۰۲، ۱۲۰۳، ۱۲۰۴، ۱۲۰۵، ۱۲۰۶، ۱۲۰۷، ۱۲۰۸، ۱۲۰۹، ۱۲۱۰، ۱۲۱۱، ۱۲۱۲، ۱۲۱۳، ۱۲۱۴، ۱۲۱۵، ۱۲۱۶، ۱۲۱۷، ۱۲۱۸، ۱۲۱۹، ۱۲۲۰، ۱۲۲۱، ۱۲۲۲، ۱۲۲۳، ۱۲۲۴، ۱۲۲۵، ۱۲۲۶، ۱۲۲۷، ۱۲۲۸، ۱۲۲۹، ۱۲۳۰، ۱۲۳۱، ۱۲۳۲، ۱۲۳۳، ۱۲۳۴، ۱۲۳۵، ۱۲۳۶، ۱۲۳۷، ۱۲۳۸، ۱۲۳۹، ۱۲۴۰، ۱۲۴۱، ۱۲۴۲، ۱۲۴۳، ۱۲۴۴، ۱۲۴۵، ۱۲۴۶، ۱۲۴۷، ۱۲۴۸، ۱۲۴۹، ۱۲۵۰، ۱۲۵۱، ۱۲۵۲، ۱۲۵۳، ۱۲۵۴، ۱۲۵۵، ۱۲۵۶، ۱۲۵۷، ۱۲۵۸، ۱۲۵۹، ۱۲۶۰، ۱۲۶۱، ۱۲۶۲، ۱۲۶۳، ۱۲۶۴، ۱۲۶۵، ۱۲۶۶، ۱۲۶۷، ۱۲۶۸، ۱۲۶۹، ۱۲۷۰، ۱۲۷۱، ۱۲۷۲، ۱۲۷۳، ۱۲۷۴، ۱۲۷۵، ۱۲۷۶، ۱۲۷۷، ۱۲۷۸، ۱۲۷۹، ۱۲۸۰، ۱۲۸۱، ۱۲۸۲، ۱۲۸۳، ۱۲۸۴، ۱۲۸۵، ۱۲۸۶، ۱۲۸۷، ۱۲۸۸، ۱۲۸۹، ۱۲۹۰، ۱۲۹۱، ۱۲۹۲، ۱۲۹۳، ۱۲۹۴، ۱۲۹۵، ۱۲۹۶، ۱۲۹۷، ۱۲۹۸، ۱۲۹۹، ۱۳۰۰، ۱۳۰۱، ۱۳۰۲، ۱۳۰۳، ۱۳۰۴، ۱۳۰۵، ۱۳۰۶، ۱۳۰۷، ۱۳۰۸، ۱۳۰۹، ۱۳۱۰، ۱۳۱۱، ۱۳۱۲، ۱۳۱۳، ۱۳۱۴، ۱۳۱۵، ۱۳۱۶، ۱۳۱۷، ۱۳۱۸، ۱۳۱۹، ۱۳۲۰، ۱۳۲۱، ۱۳۲۲، ۱۳۲۳، ۱۳۲۴، ۱۳۲۵، ۱۳۲۶، ۱۳۲۷، ۱۳۲۸، ۱۳۲۹، ۱۳۳۰، ۱۳۳۱، ۱۳۳۲، ۱۳۳۳، ۱۳۳۴، ۱۳۳۵، ۱۳۳۶، ۱۳۳۷، ۱۳۳۸، ۱۳۳۹، ۱۳۴۰، ۱۳۴۱، ۱۳۴۲، ۱۳۴۳، ۱۳۴۴، ۱۳۴۵، ۱۳۴۶، ۱۳۴۷، ۱۳۴۸، ۱۳۴۹، ۱۳۵۰، ۱۳۵۱، ۱۳۵۲، ۱۳۵۳، ۱۳۵۴، ۱۳۵۵، ۱۳۵۶، ۱۳۵۷، ۱۳۵۸، ۱۳۵۹، ۱۳۶۰، ۱۳۶۱، ۱۳۶۲، ۱۳۶۳، ۱۳۶۴، ۱۳۶۵، ۱۳۶۶، ۱۳۶۷، ۱۳۶۸، ۱۳۶۹، ۱۳۷۰، ۱۳۷۱، ۱۳۷۲، ۱۳۷۳، ۱۳۷۴، ۱۳۷۵، ۱۳۷۶، ۱۳۷۷، ۱۳۷۸، ۱۳۷۹، ۱۳۸۰، ۱۳۸۱، ۱۳۸۲، ۱